

Prevenција: Probir - rano otkrivanje rizika za probleme u mentalnom zdravlju mladih šk. god. 2021./22.

Provoditelj: Nastavni zavod za javno zdravstvo Osje ko - baranjske županije

Godina provedbe: 2022

Kratki opis programa

Rana detekcija emocionalnih i komunikacijskih poteškoća, a time i prevencija razvoja rizičnih oblika ponašanja. Projekt se provodi s ciljem ranog otkrivanja imbenika rizičnog ponašanja mladeži, prevencije svih oblika PUP-u, prevencije zlorabe alkohola i drugih psihoaktivnih tvari te prevencije delikventnog ponašanja. Ciljana skupina: učenici 7. razreda osnovnih škole te učenici 1. razreda srednje škole-najvulnerabilnija skupina mladeži zbog promjene škole, dolaska u novu sredinu, promjena seoska-gradska sredina, potrebe samopotvrđivanja i inih zahtjeva adolescentnog razdoblja.

Provedba anketiranja je s ciljem utvrđivanja stupnja rizika, procjena potrebe tretmana, te sam tretman.

Anketirani učenici imaju pismenu suglasnost roditelja/staratelja.

Sažetak programa

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije 10 – 20% djece i mladih na svijetu ima neki psihički poremećaj. Polovica mentalnih poremećaja počinje prije 14-te godine života a tri četvrtine do sredine 20-tih godina. Većina ih ostaje neprepoznata i neliječena jer su djeca s mentalnim poremećajima izložena stigmatizaciji, izolaciji i diskriminaciji. Stoga je Svjetska federacija za mentalno zdravlje u suradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom, 2016. godine istaknula važnost pojačavanja svijesti o jednakoj važnosti mentalnog i tjelesnog zdravlja na razini populacije.

Prema podacima Izvješća o mentalnim poremećajima u RH, najčešći i razlozi hospitalizacije mladih u dobi 10 – 19 godina tijekom 2017. godine bili su: poremećaji ponašanja, akutni prolazni psihotični poremećaji, emocionalni poremećaji, reakcija na stres i poremećaj prilagodbe. Depresivni poremećaji su jedan od prioritarnih javnozdravstvenih problema, kao i zloraba alkohola, različitih psihoaktivnih tvari.

Racionalna pozadine intervencije: rana detekcija emocionalnih i komunikacijskih poteškoća, a time i prevencija razvoja rizičnih oblika ponašanja.

Projekt se provodi s ciljem ranog otkrivanja imbenika rizičnog ponašanja mladeži, prevencije svih oblika PUP-u, prevencije zlorabe alkohola i drugih psihoaktivnih tvari te prevencije delikventnog ponašanja.

Ciljana skupina: učenici 7. razreda osnovnih škole te učenici 1. razreda srednje škole-najvulnerabilnija skupina mladeži zbog promjene škole, dolaska u novu sredinu, promjena seoska-gradska sredina, potrebe samopotvrđivanja i inih zahtjeva adolescentnog razdoblja.

Provedba anketiranja je s ciljem utvrđivanja stupnja rizika, procjena potrebe tretmana, te sam tretman.

Anketirani učenici imaju pismenu suglasnost roditelja/staratelja.

Tijekom školske godine 2021./2022. učenici prvih razreda srednje škole te učenici sedmih razreda osnovne škole, roditelji odnosno staratelji potpisali suglasnost za provedbu testiranja, ispunili su Upitnik snaga i teškoća. Svrha upitnika je rano otkrivanje rizika za moguće probleme u mentalnom zdravlju djece i mladih te prevencija razvoja težih oblika mentalnih teškoća.

Tablica 1. Broj sudionika s obzirom na kategoriju – osnovna, srednja škola

Škola	Broj sudionika	%
osnovna	533	55,1
srednja	433	44,9
ukupno	966	100,0

T-testom (prikazanim u Tablici 15.) utvrđena je statistički značajna razlika između mladića i djevojaka na Ukupnom rezultatu poteškoća. Djevojke iskazuju da doživljavaju više teškoća u odnosu na mladiće. ($t=-2,430$; $p<,01$). Statistički značajna razlika utvrđena je i na Skali emocionalnih simptoma na kojoj djevojke postižu statistički značajno viši rezultat u odnosu na mladiće ($t= -5,795$; $p<,01$), odnosno izvješuju o statistički značajno više emocionalnih simptoma. Osim toga, utvrđena je i statistički značajna razlika između mladića i djevojaka na Skali hiperaktivnosti na kojoj djevojke iskazuju značajno više teškoća ($t=-1,366$; $p<,01$), u odnosu na mladiće.

Na Skali problema u ponašanju, Skali problema u odnosima s vršnjacima i na Skali prosocijalnog ponašanja nije utvrđena statistički značajna razlika između mladića i djevojaka.

Statistički značajna razlika između učenika osnovnih i srednjih škola utvrđena na Skali problema u ponašanju ($t= 1,845$; $p<,05$) na kojoj osnovnoškolci iskazuju statistički značajno više teškoća.

Na Ukupne teškoće, Skali emocionalnih simptoma, Skali hiperaktivnosti, Skali problema u odnosima s vršnjacima i Skali prosocijalnog ponašanja nije utvrđena statistički značajna razlika između učenika osnovnih i srednjih škola.

Statistički značajna razlika između učenika osnovnih i srednjih škola utvrđena na Skali problema u ponašanju ($t= 1,845$; $p<,05$) na kojoj osnovnoškolci iskazuju statistički značajno više teškoća.

Na Ukupne teškoće, Skali emocionalnih simptoma, Skali hiperaktivnosti, Skali problema u odnosima s vršnjacima i Skali prosocijalnog ponašanja nije utvrđena statistički značajna razlika između učenika osnovnih i srednjih škola.

Roditelji učenika kod kojih je na ukupnom rezultatu poteškoća postignut rezultat 16 ili viši, odnosno onih kod kojih je na Skali utjecaja simptoma postignut rezultat 2 ili viši pismeno su obaviješteni o postojanju rizika te im je preporučeno dolazak u Centar za zdravstvenu zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti radi individualnog, obiteljskog i/ili grupnog savjetovanja. Od ukupno 966 učenika pozvano je njih 200, odnosno 19,32% što ukazuje na daljnju potrebu provedbe projekta. Usporedimo li broj pozvanih učenika s prijašnjim godinama provedbe projekta ovo je najviši broj učenika koji je do sad pozvan. Može se zaključiti kako je rizik za probleme mentalnog zdravlja kod učenika sedmih razreda osnovne škole i učenika prvih razreda srednje škole u porastu.

Tijekom 2022. godine skrbrili smo o ukupno 310 (91,99%) adolescenata i djece s poteškoćama iz domene zaštite mentalnog zdravlja, od čega je 241 djece/adolescenata pristiglo samoinicijativno, 42 adolescenata pristigli su u okviru projekta ranog otkrivanja rizičnog ponašanja mladih te 27 adolescenata upućena od specijaliste školske medicine. Ukupan broj osoba iz domene mentalnog zdravlja iznosi 337.

1. Županije provedbe

Osječko-baranjska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 09.21.

Datum završetka: 09.22.

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

adolescenti osnovnih i srednjih škola s područja Osječko-baranjske županije, roditelji/skrbnici učenika sedmih razreda osnovne škole i prvih razreda srednje škole

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Osječko-baranjska županija

Godina u kojoj se program provodio: 2021.22.

Broj obuhvaćenih korisnika:

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Preuzeti program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet: "Moje snage i poteškoće", Nastavni Zavod za javno zdravstvo Rijeka

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Obitelj

9. Rizici i zaštitni faktori na koje program cilja

Rizici: - emocionalna nestabilnost, nezrelost

- nedijagnosticirani i neliječeni mentalni poremećaji (depresija, samoozljeđivanje, spolno zlostavljanje, vršnjačko zlostavljanje, poremećaji prehrane...)

- hiperaktivnost i smetnje pažnje

- poteškoće u učenju

- stresne situacije

Zaštitni faktori: - jačanje i osnaživanje adolescenata, samopoštovanja, samopouzdanja

- komunikacijske vještine

- socijalne vještine rješavanja stresnih situacija

- rad s emocijama

- liječenje mentalnih poremećaja

10. Procjena potreba

Način provedbe: Znanstvene spoznaje kao i osobna iskustva, i evaluacija iz ranijih godina provedbe ovog projekta.

Projekt se provodi kontinuirano od šk. god. 2012./13.

Očekivani rezultati: - rana dijagnostika i rano uključivanje adolescenata i njihovih obitelji u psihoterapijski tretman

- smanjenje broja mladih s rizikom ponašanjem i emocionalnim poteškoćama

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 64

12. Ciljevi programa

Opći: - rana dijagnostika i rano uključivanje adolescenata i njihovih obitelji u psihoterapijski tretman

- smanjenje broja mladih s rizikom ponašanjem i emocionalnim poteškoćama

Specifični: - adekvatne i prilagođene psihoterapijske intervencije (individualne, obiteljske, psihodijagnostika)

13. Ciljana skupina

Osnovna škola, Srednja škola

14. Korisnici programa

Opis korisnika: učenici 7. razreda osnovne škole, učenici 1. razreda srednje škole i njihovi roditelji/skrbnici

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 337

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje

16. Program je evaluiran
da

17. Vrsta provedene evaluacije
Da - Evaluacija procesa

18. Metoda evaluacije
- anketni upitnik "Moje snage i poteškoće"
- statistička obrada podataka
- praćenje provedbe projekta
- Izvješće o provedenim intervencijama

19. Evaluatori
Unutarnji

20. Najvažniji rezultati evaluacije
- rana detekcija i dijagnostika adolescenata s rizikom za mentalne poremećaje
- uključivanje adolescenata s rizikom, i njihovih obitelji, u psihoterapijski tretman

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokalnoj razini
Promoviran: ne
Sadržaj i tijek kampanje:

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)

23. Izvori financiranja
Vlastita sredstva (HRK):
Gradsko financiranje (HRK):
Županijsko financiranje (HRK):
Nacionalno financiranje (HRK):
Drugi izvori (HRK):